

BUDUJ Z GŁOWĄ

WYDANIE
SPECJALNE

www.bzg.pl

Zasada DNSH w projektach budowlanych

3-7 _____

„Nie wyrządzaj znaczącej
szkody” – nowy wymiar
inwestycji budowlanych

8-12 _____

Zasada DNSH
w Funduszach
Europejskich

13-17 _____

Jak ocenić zgodność
projektu z zasadą DNSH?

18-23 _____

Przykładowa ocena
projektu

SPIS TREŚCI

- 03 „Nie wyrządzaj znaczącej szkody” – nowy wymiar inwestycji budowlanych
- Czym jest zasada DNSH i kiedy należy ją stosować?
 - Jak wpływa na planowanie i realizację projektów budowlanych?
 - Na czym polega ocena zgodności inwestycji z zasadą DNSH?

Ewa Zagórska

- 08 Zasada DNSH w Funduszach Europejskich
- Podczas sporządzania wniosku o dofinansowanie beneficjent ma obowiązek udowodnić, że podczas realizacji projektu oraz po jego zakończeniu nie dojdzie do poważnych szkód w środowisku.
 - Jakie błędy popełniają wnioskodawcy przy potwierdzaniu spełnienia zasady DNSH?

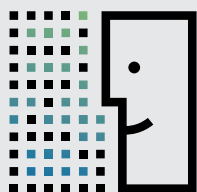
Rafał Kocemba

- 13 Jak ocenić zgodność projektu z zasadą DNSH?
- Przeprowadzenie oceny zgodności z zasadą DNSH dla planowanej inwestycji polega na udzieleniu odpowiedzi na pytania dotyczące poszczególnych celów środowiskowych.
 - Jest to wymaganie obowiązkowe dla projektów, które starają się o finansowanie z funduszy europejskich.

Ewa Zagórska

- 18 DNSH w praktyce – przykładowa ocena projektu
- Przykład przeprowadzenia oceny zgodności z zasadą DNSH dla projektu termomodernizacji budynku.
 - Jak uzasadnić spełnienie poszczególnych celów środowiskowych?
 - Jakie dokumenty potwierdzą realizację zasady DNSH dla wykonanej inwestycji?

Ewa Zagórska

BUDUJ Z GŁOWĄ

WYDANIE SPECJALNE

Zasada DNSH w projektach budowlanych

Redaktor naczelna: Anna Kamińska

Zespół redakcyjny: Jarosław Deja, Ewelina Jemioła, Jolanta Przemieniecka

Opracowanie graficzne: Piotr Piecko

Autorzy tekstów:

Ewa Zagórska, Rafał Kocemba

Zdjęcie na okładce: Sarayut Thaneerat, Dreamstime.com

Data wydania: listopad 2024 r.

Adres redakcji: ul. Leszczynowa 7, 03-197 Warszawa
tel. 22 594 05 60, 22 614 37 17, bzg@ath.pl
www.bzg.pl

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych,
zastrzega sobie prawo redagowania nadesłanych tekstów.

Dział Handlowy: tel. 22 594 05 66, 22 614 34 22,
e-mail: handlowy@ath.pl
sklep internetowy: www.ath.pl

© Copyright by ATHENASOFT SP. Z O.O.

Wszystkie materiały są objęte prawem autorskim.
Przedruk materiałów w jakiegokolwiek formie
i jakimkolwiek języku bez wcześniejszej pisemnej
zgody jest zabroniony.

Fot. Francesco Scatena/Dreamstime.com

Projekty finansowane ze środków UE muszą uzyskać pozytywną ocenę pod kątem zgodności z zasadą DNSH

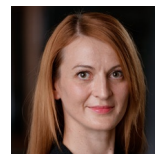
Zasada DNSH

„Nie wyrządzaj znaczącej szkody” – nowy wymiar inwestycji budowlanych

Czym jest zasada DNSH i kiedy należy ją stosować?

Jak wpływa na planowanie i realizację projektów budowlanych?

Na czym polega ocena zgodności inwestycji z zasadą DNSH?

arch. Ewa
Zagórska

W obliczu globalnych zmian klimatycznych wywołanych działalnością człowieka, powodującą emisję CO₂ do atmosfery, zanieczyszczenie powietrza, wody i ziemi, utratę różnorodności biologicznej czy degradację ekosystemów, niezbędne jest podjęcie działań, które zmniejszą negatywne oddziaływanie spowodowane budową nowych oraz funkcjonowaniem istniejących budynków. Zasady zrównoważonego rozwoju, w tym zrównoważonego projektowania mają na celu maksymalne ograniczenie wpływu na środowisko w całym cyklu życia obiektu budowlanego.

Czym jest zasada DNSH?

Głównym filarem zrównoważonego podejścia jest zasada „Nie wyrządzaj znaczącej szkody” (DNSH - **Do No Significant Harm**), która zakłada konieczność nieczynienia poważnych szkód względem żadnego z celów środowiskowych określonych w Taksonomii UE [1] (patrz ramka). Zasada ta ma na celu zapewnienie, że wszelkie działania, zwłaszcza te związane z inwestycjami i rozwojem infrastrukturalnym, są realizowane w sposób, który wnosi istotny wkład w łagodzenie lub w adaptację do zmian klimatu.

Fot. Pramote Polyamate/Dreamstime.com

Badanie zgodności z DNSH uwzględnia różne kryteria w zależności od rodzaju inwestycji, np. czy będzie to nowy budynek, przebudowa istniejącego, czy montaż instalacji OZE

Równocześnie nie wyrządza poważnych szkód względem żadnego z pozostałych celów środowiskowych, którymi są: zrównoważone wykorzystywanie oraz ochrona zasobów wodnych i morskich, przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym, zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola, ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

Dla architektów, inżynierów i wykonawców obiektów budowlanych zasada DNSH oznacza konieczność głębszego zrozumienia wpływu realizowanych projektów na środowisko naturalne i społeczności. Należy wziąć pod uwagę nie tylko bezpośrednie korzyści projektu, takie jak efektywność energetyczna czy wykorzystanie zielonych technologii, ale również potencjalne negatywne skutki dla różnorodności biologicznej, zasobów wodnych czy zanieczyszczenia powietrza.

CELE ŚRODOWISKOWE WYNIKAJĄCE Z TAKSONOMII

1. Łagodzenie zmian klimatu.
2. Adaptacja do zmian klimatu.
3. Ochrona zasobów wodnych i morskich.
4. Gospodarka o obiegu zamkniętym.
5. Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby.
6. Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

Zielony Ład a zasada DNSH

DNSH (ang. *Do No Significant Harm*) jest jedną z kluczowych zasad Unii Europejskiej wdrażanych w ramach strategii transformacji gospodarki UE z myślą o zrównoważonym rozwoju, czyli Europejskiego Zielonego Ładu. Jego głównym celem jest realizacja zobowiązania osiągnięcia neutralności klimatycznej UE do roku 2050.

Taksonomia UE, będąca aktem prawnym skierowanym do państw członkowskich, wyznacza kryteria klasyfikacji danej działalności jako zrównoważonej środowiskowo, takie jak:

- konieczność wniesienia istotnego wkładu w realizację co najmniej jednego ze wskazanych sześciu celów środowiskowych,
- niewyrządzanie poważnych szkód żadnemu z celów środowiskowych,
- prowadzenie działalności zgodnie z minimalnymi gwarancjami*,
- spełnienie technicznych kryteriów kwalifikacji, które zostały ustanowione przez Komisję w ramach aktów delegowanych.

*Minimalne gwarancje to zgodnie z art. 18 rozporządzenia [1] procedury stosowane przez przedsiębiorstwo prowadzące działalność gospodarczą, które mają zapewnić przestrzeganie Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych oraz

Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka, w tym zasad i praw określonych w ośmiu podstawowych konwencjach wskazanych w Deklaracji Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej podstawowych zasad i praw w pracy oraz w Międzynarodowej Karcie Praw Człowieka.

Jakie działania są zgodne z DNSH?

Celem zasady DNSH jest zapobieganie negatywnemu wpływowi projektów na środowisko poprzez wykazanie w ramach oceny zgodności czy planowane przedsięwzięcie może mieć przewidywalny negatywny wpływ na któryś z tych celów środowiskowych wskazanych w Taksonomii. Do działań pozytywnie wpływających na realizację DNSH możemy zaliczyć:

- Łagodzenie zmian klimatu – czyli działania na rzecz redukcji emisji gazów cieplarnianych, jak np. zwiększanie efektywności energetycznej i stosowanie odnawialnych źródeł energii.
- Adaptacja do zmian klimatu – co oznacza niestosowanie rozwiązań, które mogą nasilać niekorzystne skutki warunków klimatycznych jak katastrofy naturalne.
- Odpowiednie użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich – czyli stosowanie rozwiązań oszczędzających wodę, uwzględniających jej zrównoważony pobór oraz wyeliminowanie wprowadzania zanieczyszczeń do wód.
- Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu i recykling odpadów – ograniczenie ich wytwarzania, składowania, spalania oraz unieszkodliwianie poprzez wzrost efektywnego wykorzystania materiałów w ramach obiegu zamkniętego.
- Zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi – likwidacja emisji substancji szkodliwych, ale również takich jak: hałas, światło, promieniowanie.
- Ochrona i odtwarzanie bioróżnorodności i ekosystemów – zadbanie o utrzymanie, poprawę i rewitalizację terenów naturalnych oraz ochrona cennych obszarów, gatunków roślin i zwierząt.

Finansowanie ze środków UE a zasada DNSH

Zasada DNSH jako kluczowy element realizacji strategii europejskiego Zielonego Ładu dotyczy wszystkich przedsięwzięć finansowanych ze środków UE, w tym realizowanych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Uniemożliwia wykorzystanie tych środków na realizację inwestycji, która byłaby sprzeczna z wyznaczonymi w Taksonomii UE celami środowiskowymi. Niezbędne jest zatem poddanie ocenie pod kątem zgodności z zasadą DNSH każdego projektu, który będzie finansowany ze środków UE zarówno przez instytucję odpowiedzialną za realizację danego programu dofinansowania, jak i samych wnioskodawców, aby mogli zadeklarować taką zgodność.

Jeśli w trakcie oceny nie uda się wykazać, że planowana inwestycja nie będzie znacząco szkodzić któremukolwiek z celów środowiskowych, to jej zrealizowanie z wykorzystaniem środków finansowych UE będzie niemożliwe.

Ocena inwestycji pod kątem spełniania zasady DNSH

Realizacji inwestycji w zgodzie z zasadą DNSH wymaga jej znajomości i zaangażowania wszystkich uczestników procesu budowlanego – inwestorów, projektantów i wykonawców. Ocena zgodności powinna rozpocząć się już na etapie planowania przedsięwzięcia, aby zrozumieć z jakimi zadaniami wiąże się jej wypełnienie i przewidzieć odpowiednie środki oraz podmioty, które zapewnią realizację projektu zgodnie z jej wymaganiami. Proces dokonania oceny zależy od specyfiki planowanego

Sprawdź [aplikację AthDNSH](#), która ułatwia ocenę inwestycji budowlanych i wypełnienie wniosku potrzebnego do uzyskania finansowania projektu ze środków UE.

Fot. Wavebreakmedia Ltd/Dreamstime.com

Budowa obiektu w zgodzie z zasadą DNSH wymaga jej znajomości i zaangażowania wszystkich uczestników procesu budowlanego – inwestorów, projektantów i wykonawców

projektu oraz wyniku wstępnego badania, polegającego na analizie i uzasadnieniu, czy planowane działanie może mieć przewidywalny negatywny wpływ na któryś z celów środowiskowych.

Jeśli planowana inwestycja potencjalnie może mieć taki wpływ, wtedy niezbędne jest przeprowadzenie **oceny merytorycznej w zakresie wpływu na dany cel**. Ten etap podlega szczegółowym wytycznym, wynikającym z technicznych kryteriów kwalifikacji, według których kwalifikuje się dany projekt jako wnoszący istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu lub w adaptację do zmian klimatu, a także sprawdzeniu, czy ta działalność nie wyrządzi poważnych szkód względem żadnego z pozostałych celów środowiskowych. Badanie uwzględnia różne kryteria, w zależności od charakteru samego przedsięwzięcia (np. czy dotyczy to nowego budynku, czy przebudowy istniejącego). Elementami oceny będą zagadnienia, takie jak np.:

- sprawdzenie na etapie planowania, czy teren inwestycji spełnia wymogi podane w szczegółowych kryteriach dotyczących nieczynienia poważnych szkód względem ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów,
- analiza efektywności energetycznej obiektu i jego zapotrzebowaniu na energię pierwotną,

- badanie szczelności i integralności cieplnej obiektu,
- obliczenie współczynnika globalnego ocieplenia (GWP) w cyklu życia budynku.

Przy realizacji instalacji zwiększających efektywność energetyczną ocenie będzie podlegać czy spełniają one warunki wynikające z przepisów UE oraz (w niektórych przypadkach), czy urządzenia należą do odpowiedniej klasy energetycznej. Wyposażenie sanitarne (np. baterie) musi odpowiadać szczegółowym wymaganiom związanym z ograniczeniem zużycia wody. Z punktu widzenia celu dotyczącego ograniczenia zanieczyszczeń istotna będzie również ocena i spełnienie oczekiwań co do zastosowanych materiałów.

Powyższe kwestie powinny być uwzględnione już na etapie planowania i projektowania obiektu, aby szczegółowa specyfikacja oraz wszelkie niezbędne obliczenia zostały zawarte w dokumentacji projektowej, co umożliwi pozytywną ocenę zgodności z DNSH. Etap oceny nie kończy się na projekcie, ale uwzględnia też proces realizacji, który musi spełniać wskazane wymogi szczególnie w zakresie gospodarki odpadami z budowy czy rozbiórki oraz emisji zanieczyszczeń w fazie wykonawczej.

Mnogość aspektów poddawanych ocenie i wymagana specjalistyczna wiedza do analizy poszczególnych zagadnień powoduje konieczność zaangażowania do jej przeprowadzenia specjalistów z różnych branż, którzy przygotują odpowiednie założenia oraz będą w stanie zrealizować inwestycję według zadeklarowanej zgodności z zasadą DNSH.

Wpływ DNSH na planowanie i realizację inwestycji

Uwzględnienie wymagań zasady DNSH jest szansą na przekształcenie sektora budowlanego i obniżenia jego negatywnego wpływu na środowisko poprzez realizację nowych inwestycji oraz przebudowę już istniejących obiektów w duchu zrównoważonego rozwoju. Wdrożenie tej reguły i skuteczne jej stosowanie wiąże się jednak z wyzwaniami, które stoją przed inwestorami oraz wszystkim członkami procesu inwestycyjnego – inżynierami, architektami i wykonawcami. Znajomość zasady i sposobów oceny zgodności z nią realizowanych projektów nie jest jeszcze powszechna, dlatego największym obecnie wyzwaniem jest konieczność zdobycia odpowiedniej wiedzy i umiejętności potrzebnych do jej wdrożenia. Niezbędna jest większa świadomość i edukacja wśród profesjonalistów oraz **dostosowanie przepisów i norm funkcjonujących w Polsce**, aby doprecyzować lub zaadaptować wymogi DNSH do specyfiki naszego rynku. Przykładowo, potrzebne są krajowe regulacje dotyczące kalkulacji śladu węglowego lub wprowadzenie obowiązku dostarczania przez producentów materiałów budowlanych informacji środowiskowych o ich wyrobach. Ważnym aspektem jest również rozwój narzędzi przeznaczonych do oceny, monitorowania i raportowania wpływu planowanych i realizowanych projektów na cele środowiskowe.

Podsumowanie

Stosowanie zasady „Nie wyrządzaj znaczącej szkody” może być nie tylko odpowiedzią na wymogi prawne związane z Europejskim Zielonym Łądem, obowiązkiem raportowania ESG czy warunkami otrzymania dofinansowania z UE

na realizację inwestycji, ale również szansą na wdrożenie innowacji i rozwój zrównoważonych praktyk w działalności inwestora, jak i projektantów oraz wykonawców. Może to być aspekt decydujący o konkurencyjności podmiotów, które postanowią wdrażać wymogi tej zasady w swoich projektach i jako pierwsze na rynku lub będą świadczyć usługi uwzględniające te wymagania.

Warto zatem zapoznać się ze szczegółami związanymi z procesem przeprowadzania oceny zgodności projektu z zasadą DNSH oraz zastanowić się, jak wdrożyć te działania w swojej działalności.

Artykuł jest pierwszym w cyklu publikacji na temat stosowania zasady DNSH w budownictwie, które ukazały się w kolejnych wydaniach „Buduj z Głową” i na www.bzg.pl. W następnym przybliżamy szczegóły oceny zgodności z DNSH i praktyczne aspekty jej stosowania.

Bibliografia

- [1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852>

O AUTORCE:

Ewa Zagórska – architektka i menedżerka z kilkunastoletnim doświadczeniem przy projektowaniu i realizacji inwestycji komercyjnych w branży budowlanej, w tym obiektów w technologii modułowej. Brała udział w realizacji obiektu zero energytycznego z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, technologii jej magazynowania oraz obliczaniem śladu węglowego budynku. Entuzjastka nowoczesnych technologii cyfrowych – oprogramowania BIM w projektowaniu, technologii VR/AR i wykorzystania AI. Działa na rzecz cyfryzacji rynku nieruchomości w organizacji Proptech Foundation.

Fot. Viacheslav Iacobchuk/Dreamstime.com

Zasada DNSH w Funduszach Europejskich – „zasada nie czynić poważnych szkód”

Podczas sporządzania wniosku o dofinansowanie to na beneficjencie ciąży obowiązek udowodnienia, że podczas realizacji projektu oraz po jego zakończeniu nie dojdzie do poważnych szkód w środowisku. Jakie błędy popełniają wnioskodawcy przy potwierdzaniu spełnienia zasady DNSH?

Rafał Kocemba

Perspektywa finansowa na lata 2021-2027 to nie tylko nowe środki na inwestycje dla państw członkowskich Unii Europejskiej, ale także nowe przepisy w zakresie ich wydatkowania. Komisja Europejska świadoma zarówno zagrożeń, jak i wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stoi Europa, wprowadziła do porządku prawnego państw członkowskich nową zasadę horyzontalną – DNSH („nie czynić poważnych szkód”). Jest to wyraz podejścia Unii Europejskiej do promocji i wspierania inwestycji zrównoważonych środowiskowo, które:

- są zgodne z dorobkiem prawnym wspólnoty,
- nie powodują znaczącego niekorzystnego wpływu na środowisko,
- wnoszą istotny wkład w osiągnięcie dobrego stanu środowiska.

Gdybyśmy mieli odnieść zasadę „nie czynić poważnych szkód” do obowiązującej na gruncie UE od wielu lat zasady zrównoważonego rozwoju (ZZR) to należy wyraźnie podkreślić, że DNSH stanowi zawężenie ZZR i odnosi się tylko i wyłącznie do racjonalnych rozwiązań w aspekcie środowiskowym.

Podstawy prawne DNSH

Do najważniejszych aktów prawnych na poziomie Unii Europejskiej, które określają zasadę „nie czyn poważnych szkód” na etapie wdrażania Funduszy Europejskich zaliczamy:

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje (tzw. rozporządzenie ws. taksonomii), które *ustanawia kryteria służące ustaleniu, czy dana działalność gospodarcza jest zrównoważona środowiskowo i w jakim stopniu:*
 - w art. 9 określa sześć obszarów analizy (celów środowiskowych) dla zrównoważonej środowiskowo działalności,
 - w art. 17 określa kryteria uznania, że dochodzi do wyrządzenia poważnej szkody dla poszczególnych celów środowiskowych,
 - w art. 10-16 określa kryteria uznania, że działalność wnosi istotny wkład dla poszczególnych celów środowiskowych.
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS Plus, FS (tzw. ROZPORZĄDZENIE OGÓLNE), zgodnie z którym: *„Fundusze powinny wspierać działania, które byłyby prowadzone z poszanowaniem norm i priorytetów Unii w zakresie klimatu i środowiska i które nie czyniłyby poważnych szkód dla celów środowiskowych w rozumieniu art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2020/852”.*
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, które stanowi, że *„oba Fundusze powinny wspierać działania, które są prowadzone z poszanowaniem norm i priorytetów Unii w zakresie klimatu i środowiska, które nie czynią poważnych szkód dla celów środowiskowych i zapewniają transformację w kierunku gospodarki niskoemisyjnej w ramach dążeń do osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii do 2050 r.”.*

 ATHENASOFT®

AthDNSH

Twoje wsparcie
w przygotowywaniu
wniosku o dotację
z KPO

 Ath
DNSH

athdnsh.pl

W jaki sposób wdrożono zasadę DNSH na grunt prawa polskiego?

Zanim instytucje zarządzające i pośredniczące zaczęły ogłaszać nabory wniosków w ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027, trwały prace nad wprowadzeniem zasady DNSH do wszystkich dokumentów konkursowych. W przypadku programów regionalnych warunkiem koniecznym było sporządzenie dokumentu pn.: *Analiza spełnienia zasady DNSH dla całego programu*. Celem tego dokumentu jest uzyskanie odpowiedzi na pytanie: czy realizacja ujętych w danym programie typów działań nie wyrządzi poważnych szkód dla celów środowiskowych? Analizie poddano zatem wszystkie typy działań, które są możliwe do wsparcia w ramach celów szczegółowych danego programu. Następnie odpowiednie zapisy dot. zasady „nie czyni poważnych szkód” implementowano do *Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych, Kryteriów wyboru projektów, Regulaminów wyboru projektów* oraz odpowiednich załączników.

Należy zwrócić uwagę, że zasadę DNSH charakteryzuje podejście „wszystko albo nic”. Co to oznacza w praktyce? Spełnienie zasady wymagane jest w odniesieniu do każdego z 6 celów środowiskowych (patrz ramka), gdyż poważna szkoda dla jednego celu oznacza niezgodność z zasadą DNSH. Jeżeli podczas realizacji projektu dochodzi do jakichś zmian, beneficjent nadal jest zobowiązany do przestrzegania zasady DNSH. Instytucja zarządzająca programem zweryfikuje bowiem spełnienie zasady „nie czyni poważnych szkód” zarówno podczas kontroli projektu, jak i przy dokonywaniu płatności.

W jaki sposób potwierdzić spełnienie zasady DNSH na poziomie projektu?

Podczas sporządzania wniosku o dofinansowanie to na beneficjencie ciąży obowiązek udowodnienia, że podczas realizacji projektu oraz po jego zakończeniu nie dojdzie do poważnych szkód. W tym celu wnioskodawca może powołać się na następujące dokumenty:

CELE ŚRODOWISKOWE UE

1. łagodzenie zmian klimatu,
2. adaptacja do zmian klimatu,
3. zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich,
4. przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym,
5. zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola,
6. ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów.

- ustalenia z uzyskanych dla danej inwestycji decyzji i zezwoleń (np. decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach),
- analizę przepisów prawa powszechnie obowiązującego (np. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, dokumenty obowiązujące dla poszczególnych form ochrony przyrody),
- projekt budowlany (chodzi tutaj przede wszystkim o wskazanie zawartych rozwiązań technicznych, technologicznych oraz organizacyjnych),
- dokumenty strategiczne, z których wynika realizacja projektu,
- dane dostępne publicznie (informacje z Geoportalu, E-map, powiatowy WebEwid, Hydroportal, Geoserwis GDOŚ, Bank Danych o Lasach itp.).

Dodatkowo wnioskodawca wykazując spełnienie zasady DNSH może posiłkować się audytem energetycznym oraz audytem efektywności energetycznej, inwentaryzacją przyrodniczą, decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach, zezwoleniem lub zgłoszeniem robót geologicznych a także pozwoleniem wodnoprawnym.

Należy również pamiętać, że w przypadku projektów infrastrukturalnych, beneficjenci są zobowiązani do wypełnienia załącznika do wniosku, zawierającego informacje o wpływie projektu na środowisko, którego ważnym elementem jest informacja na temat spełnienia zasady „nie czyni poważnych szkód”. To właśnie w tym dokumencie beneficjent zamieszcza obszernie uzasadnienie, że projekt nie wyrządzi znaczących szkód w odniesieniu do każdego celu środowiskowego (patrz ramka).

PRZYKŁADOWE UZASADNIENIA

Sprawdźmy zatem na podstawie kilku przykładów, w jaki sposób należy uzasadnić odpowiedzi na poszczególne pytania z załącznika o wpływie projektu na środowisko.

1. Czy projekt na jakimkolwiek etapie spowoduje znaczące emisje gazów cieplarnianych?

Beneficjent powinien podać główne źródła, skalę oraz charakter emisji gazów cieplarnianych np. czy będzie dotyczyła etapu realizacji, czy funkcjonowania inwestycji. Jeżeli dojdzie do emisji gazów cieplarnianych na etapie realizacji, należy wskazać np. ruch pojazdów, prace maszyn budowlanych oraz zużycie energii, ciepła i chłodu. W przypadku etapu użytkowania wskazuje się ruch pojazdów oraz produkcję i zużycie energii elektrycznej.

2. Czy infrastruktura projektu będzie odporna na ekstremalne zjawiska pogodowe?

Należy wówczas uzasadnić, że infrastruktura została zaprojektowana, wykonana i będzie użytkowana z uwzględnieniem odporności na niekorzystne zjawiska klimatyczne. Można w tym miejscu powołać się na materiały i technologie wykorzystywane w trakcie prac oraz konkretne rozwiązania zapewniające odporność np. odwodnienie, system klimatyzacji, odpowiednia konstrukcja budynku. Na etapie eksploatacji infrastruktury warto przywołać bieżące utrzymanie, przeglądy eksploatacyjne oraz remonty.

3. Czy projekt będzie znacząco negatywnie wpływał na jakość i ilość zasobów wodnych oraz morskich?

W uzasadnieniu należy odnieść się do uzyskanych decyzji np. pozwolenia wodnoprawnego, opinii stosownego organu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Na etapie realizacji projektu warto wskazać: pobory wody na cele technologiczne, produkcję ścieków, zagospodarowanie wód opadowych czy też odwadnianie terenu. W przypadku eksploatacji nowej infrastruktury należy odnieść się do poboru wód na cele socjalne i technologiczne, produkcji ścieków oraz zanieczyszczenia terenu.

4. Czy w projekcie planuje się gospodarować odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami?

Przede wszystkim beneficjent powinien wykazać, czy na etapie realizacji projektu zaplanowano ograniczanie powstawania odpadów, ich ponowne użycie lub kierowania do recyklingu. Na etapie realizacji projektu mowa o odpadach rozbiórkowych, budowlanych, komunalnych oraz masie ziemnej, a w przypadku eksploatacji wyróżniamy odpady z bieżącego utrzymania, napraw oraz odpady specyficzne.

5. Czy projekt zakłada rozwiązania ograniczające emisje zanieczyszczeń?

Beneficjenci powinni zwrócić szczególną uwagę na ograniczenie uciążliwości hałasu, drgań oraz zapyłania na okoliczne tereny zabudowane podczas realizacji projektu. Zarówno na etapie realizacji, jak i funkcjonowania należy stosować takie rozwiązania techniczne i technologiczne, które mają na celu ograniczenie emisji do powietrza, gleby i wód. W uzasadnieniu warto podać konkretne rozwiązania dotyczące monitorowania i kontroli emisji zanieczyszczeń, a także sposób postępowania w sytuacjach awaryjnych.

6. Czy planowane do zastosowania w projekcie materiały gwarantują trwałość infrastruktury i zakupionego sprzętu oraz ich utrzymanie przez długi czas w dobrym stanie?

W tym miejscu beneficjent powinien uzasadnić dlaczego zastosował akurat takie materiały oraz technologie. W projektach unijnych bardzo ważnym elementem jest trwałość projektu, dlatego też należy wskazać, jak ta trwałość zostanie utrzymana (odniesienie do napraw oraz wymiany elementów). Wszystkie materiały powinny być bezpieczne oraz zgodne z przepisami techniczno-budowlanymi, a także normami jakości.

Fot. Sompong Sriphet / Dreamstime.com

Jakie błędy popełniają beneficjenci przy uzasadnianiu DNSH?

Instytucje oceniające wnioski tworzą już katalog najczęściej popełnianych błędów, które powstają podczas uzasadnienia zasady „nie czyn poważnych szkód”.

1. Po pierwsze, osoby sporządzające wniosek o dofinansowanie, w myśl zasady „lepiej więcej niż mniej” w różnych częściach wniosku powtarzają te same treści. Dlatego też zaleca się zapoznanie z odpowiednimi rozdziałami dokumentu pn. *Analiza spełnienia zasady DNSH dla programu*.
2. Po drugie, występujące w dokumentacji opisy są zbyt ogólne i brakuje w nich konkretnych metod, które umożliwią spełnienie zasady DNSH (natomiast bardzo często pojawiają się same deklaracje spełnienia).
3. Trzeci element, na który warto zwrócić uwagę to fakt, że przywoływane rozwiązania techniczne są po prostu niespójne z opisem występującym we wniosku o dofinansowanie oraz studium wykonalności.
4. Po czwarte, beneficjenci często przeceniają swoje możliwości przedstawiając rozwiązania zbyt ambitne w małych projektach, np. proponują zastosowanie konkluzji BAT (*najlepsze dostępne techniki*) albo zakładają, że skierują całość odpadów do recyklingu.
5. Na koniec warto również wspomnieć, że wnioskodawcy skupiają się na etapie realizacji, a brakuje odniesienia do etapu eksploatacji i długoletniego oddziaływania na środowisko. Najczęściej we wniosku brakuje również

informacji o poborze wody, produkcji ścieków i odpadów oraz zużyciu ciepła, chłodu i energii elektrycznej.

Zgodność projektu z zasadą DNSH jest potwierdzana przez beneficjenta w treści wniosku oraz w specjalnym formularzu, który jest przeznaczony do kwestii środowiskowych (w różnych programach może być on inaczej nazywany: ocena oddziaływania na środowisko lub informacja o wpływie projektu na środowisko).

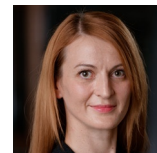
Podczas oceny instytucja bierze pod uwagę:

- kryteria z art. 17 rozporządzenia ws. taksonomii,
- cykl życia produktu lub usługi,
- skutki środowiskowe dostarczonych produktów i świadczonych usług,
- skutki środowiskowe samej działalności.

Dla potwierdzenia zgodności projektu z zasadą „nie czyn poważnych szkód” wnioskodawcy powinni powoływać się na przyjęte w projekcie rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne, powszechnie obowiązujące przepisy prawa, kluczowe do realizacji projektu dokumenty strategiczne, a także odpowiednie ustalenia z uzyskanych decyzji i zezwoleń dot. korzystania ze środowiska. Przedsiębiorcy muszą pamiętać, że zarówno dokumentacja z procesu inwestycyjnego, jak i prowadzonej już działalności będzie podlegała weryfikacji pod kątem spełnienia zasady DNSH podczas realizacji projektu oraz jego kontroli. Więcej artykułów autora na temat finansowania projektów ze środków unijnych można znaleźć na naszej stronie bzg.pl.

Jak ocenić zgodność projektu z zasadą DNSH?

Przeprowadzenie oceny zgodności z zasadą DNSH dla planowanej inwestycji polega na udzieleniu odpowiedzi na pytania dotyczące poszczególnych celów środowiskowych. Jest to wymaganie obowiązkowe dla projektów, które starają się o finansowanie z funduszy europejskich.

arch. Ewa
Zagórska

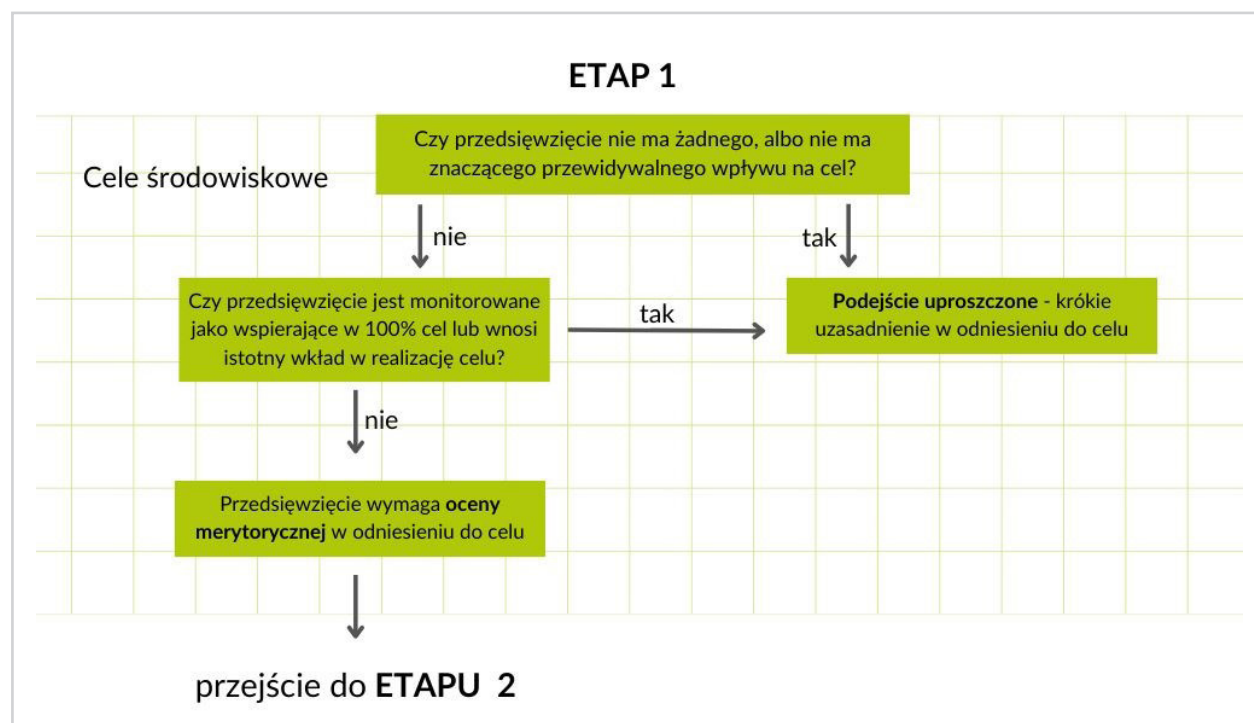
Zasada „Nie wyrządzaj znaczącej szkody” (DNSH – *Do No Significant Harm*) dotyczy każdego przedsięwzięcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej, w tym projektów realizowanych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Fundusze te nie powinny być wykorzystywane na realizację inwestycji sprzecznych z celami środowiskowymi określonymi w Taksonomii UE. Przeprowadzenie oceny ma zweryfikować zgodność z zasadą DNSH poprzez poddanie szczegółowej analizie projektów, które o takie finansowanie się starają.

Wymóg ten dotyczy zarówno instytucji odpowiedzialnych za programy dofinansowania, jak i samych wnioskodawców.

Wpływ inwestycji na cele środowiskowe

W ramach oceny zgodności z zasadą DNSH badaniu zostaje poddany wpływ projektu na wskazane cele środowiskowe, takie jak:

- łagodzenie zmian klimatu – czy przyczynia się do redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększenia efektywności energetycznej oraz promowania odnawialnych źródeł energii;

Rys. 1 Schemat decyzyjny oceny DNSH (na podstawie podręcznika dla beneficjenta „Zgodność przedsięwzięć finansowanych ze środków Unii Europejskiej, w tym realizowanych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, z zasadą „nie czyni znaczącej szkody – zasadą DNSH”)

- adaptacja do zmian klimatu – czy nie są stosowane rozwiązania, które mogą nasilić niekorzystne skutki warunków klimatycznych jak np. katastrofy naturalne;
- odpowiednie użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich – czy projekt zawiera rozwiązania oszczędzające wodę, uwzględniające jej zrównoważony pobór i eliminuje wprowadzanie zanieczyszczeń do wód;
- gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling – czy zaplanowano redukcję wytwarzania oraz składowania, spalania lub ich unieszkodliwiania poprzez wzrost efektywnego wykorzystania materiałów w ramach obiegu zamkniętego;
- zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi – czy w projekcie wyeliminowane zostały emisje zanieczyszczeń w postaci substancji szkodliwych, ale również, takich jak np. hałas, światło, promieniowanie;
- ochrona i odtwarzanie bioróżnorodności i ekosystemów – czy projekt nie wpływa negatywnie na utrzymanie i odtwarzanie terenów naturalnych oraz ochronę cennych obszarów i gatunków roślin i zwierząt.

Jak ocenić zgodność projektu z zasadą DNSH?

Przeprowadzenie oceny zgodności z zasadą DNSH dla planowanego obiektu polega na udzieleniu odpowiedzi na pytania dotyczące poszczególnych celów środowiskowych. Ocena ta jest dwuetapowa.

Etap 1 – tzw. *screening* ma zweryfikować, czy projekt będzie wymagał przeprowadzenia oceny szczegółowej w odniesieniu do poszczególnych celów. Odpowiadając na pytania dotyczące danego celu, musimy ocenić:

1. Czy projekt nie ma znaczącego lub żadnego przewidywanego wpływu na dany cel środowiskowy, ze względu na swój charakter.
2. Czy projekt jest monitorowany jako wspierający cel związany ze zmianą klimatu lub cel środowiskowy i jeśli tak, to w jakim stopniu lub czy wnosi „istotny wkład” w jego realizację.

Jeśli jesteśmy w stanie udzielić twierdzącej odpowiedzi na jedno z tych pytań i ją uzasadnić, wtedy wystarczy **podejście uproszczone oceny w odniesieniu do tego celu środowiskowego**. Potwierdzamy, że nie ma konieczności

SZKOLENIA

ZIELONE BUDOWNICTWO

- Wprowadzenie do zasady DNSH w budownictwie oraz jej zastosowanie w praktyce
- Zrównoważony rozwój i ESG w branży budowlanej

MICROSOFT TEAMS

PO UKOŃCZENIU SZKOLENIA WYSTAWIAMY ZAŚWIADCZENIE

ATHENASOFT®

poddania projektu ocenie merytorycznej i tym samym podanie uzasadnienia jest wystarczające. W przypadku braku odpowiedzi twierdzącej na jedno z tych pytań wymagane jest przeprowadzenie oceny merytorycznej, która jest drugim etapem oceny zgodności z zasadą DNSH (rys. 1).

Etap 2 polegający na przeprowadzeniu **oceny merytorycznej** różni się w zależności od celu środowiskowego, którego ta analiza dotyczy oraz od rodzaju planowanego przedsięwzięcia. Szczegóły przeprowadzenia oceny definiuje rozporządzenie stanowiące techniczne kryteria kwalifikacji [1]. Służy ono do określenia, czy dana działalność gospodarcza kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w łagodzenie lub w adaptację do zmian klimatu, a także czy nie wyrządza poważnych szkód względem żadnego z pozostałych celów środowiskowych. Aby prawidłowo przeprowadzić ocenę merytoryczną należy odpowiednio przyporządkować daną inwestycję zgodnie z klasyfikacją zawartą w tym rozporządzeniu, a następnie sprawdzić zgodność projektu z poszczególnymi wymaganiami dla danego celu.

Jakie inwestycje wymagają oceny zgodności z DNSH?

W kontekście branży budowlanej rozporządzenie [1] definiuje kryteria oceny zgodności z zasadą DNSH oraz wyróżnia kategorie działań, dla których ustalane są specyficzne wymagania dla poszczególnych celów środowiskowych. Zaliczają się do nich:

- Budowa nowych budynków.
- Renowacja istniejących budynków.
- Montaż, konserwacja i naprawa:
 - sprzętu zwiększającego efektywność energetyczną,
 - stacji ładowania pojazdów elektrycznych w budynkach (i na parkingach przy nich),
 - instrumentów i urządzeń do pomiaru, regulacji i kontroli charakterystyki energetycznej budynku,
 - systemów technologii energii odnawialnej.
- Nabywanie i prawo własności budynków.

Dla każdej z powyższych kategorii działań zostały osobno wyszczególnione kryteria przeprowadzania oceny merytorycznej w ramach poszczególnych celów środowiskowych. Zatem, aby prawidłowo przeprowadzić taką ocenę kluczowe jest w pierwszej kolejności prawidłowe zaklasyfikowanie danej inwestycji, a następnie weryfikacja wymogów dla konkretnego celu, co do którego taką ocenę przeprowadzamy. Każdy z celów środowiskowych dla wybranej kategorii działań ma przypisane **techniczne kryteria kwalifikacji**, zawierające precyzyjne wymagania, które należy spełnić, aby wykazać zgodność z zasadą DNSH. Wynikiem oceny zgodności są odpowiedzi na pytania dotyczące poszczególnych celów, potwierdzające, że dany projekt nie wyrządza poważnych szkód środowiskowych i tym samym spełnia te wyszczególnione wymagania.

Ocena krok po kroku

Jak zastosować powyższe wymagania w praktyce? Znacznym ułatwieniem będzie skorzystanie z [aplikacji AthDNSH](#), która przeprowadzi nas przez kolejne etapy badania. Prześledźmy proces oceny na przykładzie działania polegającego na budowie nowego budynku.

Krok 1. Przygotowując ocenę wniosku w aplikacji, najpierw zaznaczamy właściwą kategorię działań odpowiadającą danej inwestycji – w tym przypadku jest to „Budowa nowych budynków”. Następnie wybieramy rodzaj dofinansowania, o który się staramy i po wpisaniu nazwy projektu oraz uzupełnieniu danych wnioskodawcy możemy przystąpić do przeprowadzenia oceny.

Krok 2. W pierwszej kolejności musimy przeanalizować, dla jakich z celów środowiskowych wystarczające będzie podejście uproszczone, a dla których należy przeprowadzić ocenę merytoryczną. W aplikacji znajdują się podpowiedzi, ułatwiające wybór właściwej odpowiedzi i jej uzasadnienie (fot. 1).

- Wybór odpowiedzi „NIE” potwierdza, że dany cel środowiskowy nie wiąże się z koniecznością poddania środka (projektu) merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie

czyń poważnych szkód”. Jeśli zatem zaznaczymy „NIE”, w aplikacji pojawi się okno, w którym będziemy mogli wprowadzić przygotowane przez nas uzasadnienie dla podejścia uproszczonego oceny danego celu.

- W przypadku zaznaczenia „TAK”, dany cel środowiskowy zostanie poddany ocenie merytorycznej w drugim kroku. Po uzupełnieniu odpowiedzi dla wszystkich celów środowiskowych możemy przejść do następnego etapu oceny.

Krok 3. W drugim etapie dla wybranych celów przeprowadzamy ocenę merytoryczną. Podobnie jak w pierwszym, zaznaczenie odpowiedzi „NIE” oznacza, że nasze działanie nie dopro-

wadzi do żadnych bądź też znacznych szkód. Jednak, aby móc udzielić takiej odpowiedzi, należy zapoznać się z technicznymi kryteriami kwalifikacji danego działania dla wybranego celu. W aplikacji kryteria te są zawarte w podpowiadach do poszczególnych celów środowiskowych, ułatwiających udzielenie prawidłowej odpowiedzi oraz przygotowanie uzasadnienia merytorycznego.

Jeśli natomiast odpowiemy „TAK”, potwierdzając, że projekt nie spełnia tych kryteriów i może doprowadzić do znaczących szkód, otrzymamy ostrzeżenie w aplikacji o tym, że dana inwestycja szkodzi znacząco środowisku.

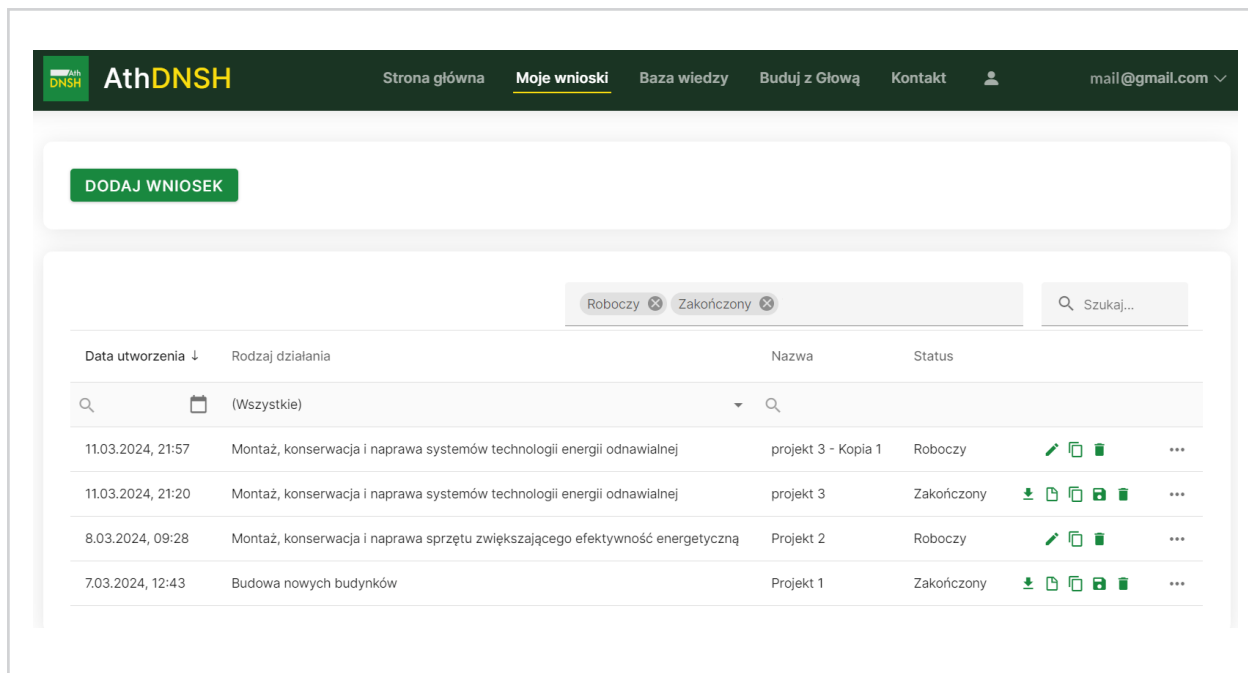
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyn poważnych szkód”.

- Jeśli przedsięwzięcie nie ma wpływu lub ma nieznaczący przewidywany wpływ na dany cel środowiskowy i nie wymaga poddania ocenie pod kątem zgodności "nie czyn poważnych szkód" - wybierz odpowiedź **NIE** i uzasadnij.
- Jeśli zaznaczono **TAK** - konieczne jest przeprowadzenie drugiego etapu czyli oceny merytorycznej.

	Łagodzenie zmian klimatu		☐ Tak ☐ Nie
	Adaptacja do zmian klimatu		☐ Tak ☐ Nie
	Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		☐ Tak ☐ Nie
	Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		☐ Tak ☐ Nie
	Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		☐ Tak ☐ Nie
	Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		☐ Tak ☐ Nie

Fot. 1 Pierwszy etap badania zgodności projektu z zasadą DNSH, źródło: aplikacja [AthDNSH.pl](https://athdnsh.pl)

Fot. Athenasoft

Fot. Athenasoft

Fot. 2 Lista wniosków dla różnych projektów, źródło: aplikacja [AthDNSH.pl](https://athdnsz.pl)

Krok 4. Po uzupełnieniu wszystkich niezbędnych pól, możemy zakończyć analizę i wydrukować kartę kontrolną naszego projektu, potwierdzającą poddanie inwestycji procesowi oceny zgodności z zasadą DNSH wraz z jej wynikami. W aplikacji możemy też w każdym momencie zapisać wersję roboczą oceny dla kilku projektów i powrócić do ich edycji, gdy zbierzemy wszystkie niezbędne dane do uzupełnienia analizy (fot. 2). Warto przy tym

nadmienić, że takie badanie można i należy przeprowadzać na różnych etapach projektu, aby monitorować zgodność z zasadą DNSH w całym procesie realizacji, nie tylko w momencie starania się o dofinansowanie. Przydatna zatem może być też dostępna w aplikacji funkcja kopiowania i edycji oceny dla danego projektu, tak aby móc ją monitorować i weryfikować zadeklarowane parametry. W razie potrzeby można je

SZANSA DLA PROFESJONALISTÓW

Dla architektów, inżynierów oraz inwestorów, praktyczne zastosowanie zasady DNSH wymaga zdobycia odpowiednich kompetencji – nie tylko do przeprowadzenia oceny zgodności projektów, ale przede wszystkim do wdrażania rozwiązań projektowych spójnych z jej założeniami. Posiadanie tej wiedzy i umiejętności może być czynnikiem decydującym o konkurencyjności i kompleksowości świadczonych usług w branży. Warto przy tym korzystać w ramach swojej działalności profesjonalnej z narzędzi technologicznych, takich jak chociażby omawiana aplikacja AthDNSH, dzięki którym nie tylko łatwiej będzie się zaznajomić z aktualnymi wymogami związanymi z procesem oceny zgodności

z zasadą DNSH, ale również przeprowadzać tą ocenę szybciej i w usystematyzowany sposób.

Fot. Darkworx/Dreamstime.com

DNSH w praktyce – przykładowa ocena projektu

Fot. Viacheslav Iacobchuk/Dreamstime.com

arch. Ewa
Zagórska

Przykład przeprowadzenia oceny zgodności z zasadą DNSH dla projektu termomodernizacji budynku. Jak uzasadnić spełnienie poszczególnych celów środowiskowych? Jakie dokumenty potwierdzą realizację zasady DNSH dla wykonanej inwestycji?

Przeprowadzenie oceny zgodności sprowadza się do odpowiedzi na pytania, dotyczące wpływu na poszczególne cele środowiskowe oraz podania odpowiedniego uzasadnienia. Sam proces oceny nie jest bardzo złożony, jednak największym wyzwaniem jest analiza wymagań, na podstawie których możemy potwierdzić, że planowana inwestycja będzie zgodna z zasadą DNSH. Aby taką ocenę wykonać prawidłowo, należy się zapoznać ze wszystkimi warunkami i sprawdzić, czy dany projekt je uwzględnia.

W tym artykule omówimy kryteria potwierdzające realizację celów środowiskowych pod kątem oceny inwestycji budowlanej na przykładzie termomodernizacji budynku.

Analizowany przykład

Zakres projektu: dodanie izolacji ścian zewnętrznych, wymiana okien na efektywne energetycznie. Kategoria działania: „Montaż, konserwacja i naprawa sprzętu zwiększającego efektywność energetyczną”.

Etap 1 – ocena wstępna

Etap 1 – tzw. *screening*, polega na wykonaniu wstępnej oceny, czy planowane działanie może mieć przewidywalny negatywny wpływ na któryś z celów środowiskowych W przypadku stwierdzenia takiej możliwości,

w drugim etapie wykonywana jest właściwa – merytoryczna ocena DNSH w odniesieniu do danego celu środowiskowego. Zatem w tym pierwszym etapie oceny analizujemy dla poszczególnych celów środowiskowych, czy dany projekt wymaga przeprowadzania oceny merytorycznej na etapie 2.

Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.

- Jeśli przedsięwzięcie nie ma wpływu lub ma nieznaczający przewidywany wpływ na dany cel środowiskowy i nie wymaga poddania ocenie pod kątem zgodności „nie czyni poważnych szkód” – wybierz odpowiedź **NIE** i uzasadnij.
- Jeśli zaznaczono **TAK** – konieczne jest przeprowadzenie drugiego etapu czyli oceny merytorycznej.

	Łagodzenie zmian klimatu		☒ Tak ☐ Nie
	Adaptacja do zmian klimatu		☒ Tak ☐ Nie
	Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		☐ Tak ☒ Nie
Uzasadnienie: Planowany projekt nie zakłada instalacji żadnej armatury ani żadnych urządzeń zużywających wodę i tym samym nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody, zatem jego realizacja będzie miała nieznaczny lub żaden wpływ na ten cel środowiskowy.			
	Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling		☒ Tak ☐ Nie
	Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola		☒ Tak ☐ Nie
	Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		☐ Tak ☒ Nie
Uzasadnienie: planowane działanie, ze względu na swój charakter polegający na renowacji już istniejącego obiektu nie będzie miało żadnego wpływu na ten cel			
WSTECZ		DALEJ	

Fot. 1 Etap 1 oceny w aplikacji [AthDNSH](#)

Aby odpowiedzieć na to pytanie należy stwierdzić, czy projekt ze względu na swój charakter nie ma znaczącego lub żadnego przewidywanego wpływu na dany cel środowiskowy.

Posłużymy się przykładem projektu polegającego na przeprowadzeniu termomodernizacji budynku polegającej na ociepleniu ścian zewnętrznych i wymianie okien na efektywne energetycznie. W tym przypadku możemy zastosować podejście uproszczone dla dwóch celów środowiskowych – dla nich nie jest wymagana ocena merytoryczna:

- **Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich:** w uzasadnieniu podajemy, że planowany projekt nie zakłada instalacji jakiejkolwiek armatury ani urządzeń zużywających wodę i tym samym nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości i deficytem wody, zatem jego realizacja będzie miała nieznaczny lub żaden wpływ na ten cel środowiskowy.
- **Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów:** planowane działanie, ze względu na swój charakter polegający na renowacji już istniejącego obiektu nie będzie miało żadnego wpływu na ten cel i tak możemy to uzasadnić.

Pozostałe cztery cele środowiskowe będą wymagały oceny merytorycznej na etapie 2 (fot. 1, rys. 1).

Etap 2 – ocena merytoryczna

Dla pozostałych celów środowiskowych niezbędne będzie przeprowadzenie oceny merytorycznej. Aby potwierdzić, że dany projekt spełnia wymagania zasady DNSH, musimy zapoznać się ze szczegółowymi **technicznymi kryteriami kwalifikacji**, wskazanymi w Rozporządzeniu delegowanym Komisji UE 2021/2139 [1]. Dokument określa warunki, na jakich działalność gospodarcza kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu lub w adaptację do zmian klimatu, a także czy nie wyrządza poważnych szkód względem żadnego z pozostałych celów środowiskowych. Na etapie 2 potwierdzamy zgodność projektu z tymi właśnie kryteriami kwalifikacji. Warto wiedzieć, że będą się one różnić w zależności od rodzaju (kategorii) ocenianych działań i projektów.

Analizując przedstawiony przykład termomodernizacji budynku polegającej na dodaniu izolacji ścian zewnętrznych i wymianie okien na efektywne energetycznie, musimy wykazać zgodność tego działania z wymaganiami dotyczącymi poszczególnych celów środowiskowych, które pozostały do oceny:

- **Istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu** – czy działania zawarte w projekcie stanowią jeden ze wskazanych kryteriów w rozpo-

Rodzaj inwestycji	Budowa nowych budynków	Renowacja istniejących budynków	Montaż, konserwacja i naprawa sprzętu zwiększającego efektywność energetyczną	Montaż, konserwacja i naprawa systemów technologii energii odnawialnej
Cel środowiskowy				
łagodzenie zmian klimatu				
adaptacja do zmian klimatu				
ochrona zasobów wody				
gospodarka o obiegu zamkniętym				
zanieczyszczenia				
bioróżnorodność				

Rys. 1 Zastosowanie zasady DNSH dla wybranych działalności gospodarczych z sektora „Budownictwo i działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”, jeżeli dana inwestycja wnosi istotny wkład dla celu dot. łagodzenia zmian klimatu, źródło: „Poradnik dla inwestorów realizujących inwestycje mieszkaniowe finansowane z udziałem środków KPO. Potwierdzanie zgodności z regułą DNSH” [3]

rządzeniu [1]. W analizowanym przykładzie będą to kryteria: „dodanie izolacji do istniejących elementów przegród zewnętrznych, takich jak ściany zewnętrzne (w tym ściany zielone), dachy (w tym dachy zielone), strychy, piwnice i parter (w tym środki w celu zapewnienia szczelności powietrznej, środki w celu ograniczenia efektów mostków cieplnych i rusztowania) i produkty służące do nakładania izolacji na przegrody zewnętrzne (w tym mocowania mechaniczne i spoiwo)” oraz „wymiana istniejących okien na nowe okna energooszczędne”. Zatem możemy potwierdzić, że planowany projekt wnosi istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu i uzasadnić to spełnieniem powyższych kryteriów.

- **Adaptacja do zmian klimatu** – w stosunku do tego celu środowiskowego, musimy wykazać zgodność projektu z „Ogólnymi kryteriami dotyczącymi nieczynienia poważnych szkód względem adaptacji do zmian klimatu” będącymi dodatkiem do ww. rozporządzenia. Oznacza to konieczność przeprowadzenia szczegółowej oceny ryzyka związanego z klimatem, narażenia na to ryzyko w następujących etapach oraz wdrożenia rozwiązań w zakresie adaptacji, które zmniejszają najważniejsze zidentyfikowane ryzyka fizyczne związane z klimatem, istotne dla tej działalności w momencie projektowania i budowy.
- **Przejsięcie na gospodarkę o obiegu zamkniętym** – techniczne kryteria kwalifikacji dotyczące działania polegającego na „Montażu, konserwacji i naprawie sprzętu zwiększającego efektywność energetyczną” nie definiują wymogów związanych z tym celem środowiskowym. Zatem, jeśli planowany projekt ogranicza się tylko do tego działania, możemy potwierdzić brak wyrządzania znaczących szkód w stosunku do tego celu.
- **Zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola** – należy potwierdzić, że elementy budynku i materiały budowlane są zgodne z kryteriami określonymi w dodatku do rozporządzenia, które mają na celu potwierdzić, że dana działalność nie prowadzi do wytwarzania, wprowadzania do obrotu lub stosowania szeregu **zakazanych substancji** w nim wymienionych.

Dodatkowo należy uwzględnić wymóg dotyczący usuwania elementów zawierających **azbest** – „W przypadku zastosowania dodatkowej izolacji termicznej w istniejących przegrodach zewnętrznych wykwalifikowany specjalista posiadający przeszkolenie z zakresu kontroli zawartości azbestu przeprowadza badanie stanu budynku zgodnie z prawem krajowym. Wszystkie czynności związane z usuwaniem otulin zawierających lub mogących zawierać azbest, łamaniem lub mechanicznym przewiercaniem, przykręcaniem lub usuwaniem izolacyjnych płyt, paneli i innych materiałów zawierających azbest muszą być wykonywane przez odpowiednio przeszkolony personel, z uwzględnieniem kontroli stanu ich zdrowia przed realizacją takich prac oraz w trakcie i po ich realizacji, zgodnie z prawem krajowym.”

Monitorowanie zgodności projektu z DNSH

Zgodności z zasadą DNSH należy przestrzegać na wszystkich etapach realizacji projektu. Jeśli projekt podlega zmianom w trakcie realizacji, należy je również każdorazowo ocenić pod tym kątem.

Najistotniejszą kwestią jest to, aby wymogi zasady DNSH odpowiednio **uwzględnić w procesie planowania i realizacji projektu**, tak by było możliwe jej kompleksowe wdrożenie zgodnie z zadeklarowanymi parametrami.

Na etapie planowania niezbędne jest, aby **zamawiany projekt zawierał rozwiązania** dostosowane do technicznych kryteriów kwalifikacji zgodności z zasadą DNSH, a także aby zlecić niezbędne ekspertyzy lub opracowania dodatkowe, takie jak ocena oddziaływania na środowisko, analiza ryzyk wynikających ze zmian klimatu czy obliczenia śladu węglowego budynku.

Na etapie realizacji konieczne jest **udokumentowanie przez wykonawcę robót** zgodności jego realizacji z deklarowanymi parametrami i projektem, poprzez np. dokumentację dot. wbudowanych materiałów, potwierdzającą spełnienie deklarowanych parametrów czy ewidencjonowanie odpadów z budowy.

Jakie dokumenty potwierdzają zgodność zrealizowanego projektu z zasadą DNSH?

Na etapie rozliczenia projektu niezbędne będzie dostarczenie dokumentów w celu potwierdzenia zgodności jego realizacji z zasadą DNSH. Ich zakres będzie zależeć od rodzaju projektu i jego specyfiki, a szczegółowe wymagania określa instytucja udzielająca dofinansowania.

Przykładowa lista dokumentów wymagana dla inwestycji termomodernizacyjnych wspieranych w ramach Programu TERMO realizowanego przez Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK) [4] obejmuje:

- Świadectwo charakterystyki energetycznej,
- Audyt energetyczny,
- Raport z badania szczelności budynku (dla budynków o pow. powyżej 5000 m²),
- Raport z badania termowizyjnego (dla budynków o pow. powyżej 5000 m²),
- Opracowanie wskazujące na przeprowadzenie oceny śladu węglowego budynku w pełnym cyklu życia (dla budynków o pow. powyżej 5000 m²),

- Analiza ryzyk wynikających ze zmian klimatu,
- Analiza dotycząca wpisywania się w gospodarkę o obiegu zamkniętym,
- Wykaz odpadów i Plan segregacji odpadów,
- Deklaracje właściwości użytkowych lub krajowe deklaracje właściwości użytkowych lub inne dokumenty potwierdzające posiadanie wymaganych właściwości przez wyroby budowlane,
- Wykaz działań skutecznie zapobiegających emisji hałasu, kurzu i zanieczyszczeń.

Podsumowanie

Analiza projektu i wymagań pod kątem zgodności z zasadą DNSH oznacza konieczność rozpatrzenia wielu kryteriów, których spełnienie pozwoli na wykazanie zgodności z tą zasadą. W sporządzeniu tej oceny może pomóc specjalne oprogramowanie, które przeprowadzi nas przez cały proces i umożliwi przygotowanie raportu w zakresie poszczególnych celów środowiskowych (fot. 2, 3). Należy również pamiętać, że proces oceny zgodności nie kończy się w momencie złożenia wniosku.

Karta kontrolna			
Proszę wskazać, które spośród wymienionych poniżej celów środowiskowych wiążą się z koniecznością poddania środka merytorycznej ocenie pod kątem zgodności z zasadą „nie czyni poważnych szkód”.	Tak	Nie	Uzasadnienie w przypadku, gdy zaznaczono pole „Nie”.
Łagodzenie zmian klimatu	X		
Adaptacja do zmian klimatu	X		
Zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich		X	Planowany projekt nie zakłada instalacji żadnej armatury ani żadnych urządzeń zużywających wodę i tym samym nie zidentyfikowano żadnego ryzyka degradacji środowiska związanego z zachowaniem jakości wody i deficytem wody, zatem jego realizacja będzie miała nieznaczny lub żaden wpływ na ten cel środowiskowy.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling	X		
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola	X		
Ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów		X	planowane działanie, ze względu na swój charakter polegający na renowacji już istniejącego obiektu nie będzie miało żadnego wpływu na ten cel

Fot. 2 Raport z programu [AthDNSH](#) – przykładowa ocena wstępna; opracowanie własne autorki

Ocena merytoryczna		
Pytania	Nie	Uzasadnienie merytoryczne
Łagodzenie zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do znacznych emisji gazów cieplarnianych?	X	Projekt wnosi istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu i spełnia techniczne kryteria kwalifikacji - będzie polegać na dodanie izolacji do istniejących elementów przegród zewnętrznych, takich jak ściany zewnętrzne (w tym ściany zielone), dachy (w tym dachy zielone), strychy, piwnice i partery (w tym środki w celu zapewnienia szczelności powietrznej, środki w celu ograniczenia efektów mostków cieplnych i rusztowania), oraz produkty służące do nakładania izolacji na przegrody zewnętrzne (w tym mocowania mechaniczne i spoiwo)" oraz "wymiana istniejących okien na nowe okna energooszczędne"
Adaptacja do zmian klimatu: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do zwiększonego niekorzystnego wpływu obecnego i spodziewanego przyszłego klimatu na samo działanie lub na ludność, przyrodę lub aktywa?	X	Projekt jest zgodny z "Ogólnymi kryteriami dotyczącymi nieczynienia poważnych szkód względem adaptacji do zmian klimatu" będącymi dodatkiem A do ww. rozporządzenia, została przeprowadzona szczegółowa ocena ryzyka związanego z klimatem i narażenia na to ryzyko w następujących etapach i zaplanowano wdrożenie rozwiązań w zakresie adaptacji, które zmniejszają najważniejsze zidentyfikowane ryzyka fizyczne związane z klimatem, istotne dla tej działalności w momencie projektowania i budowy.
Gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling: Czy oczekuje się, że środek: (i) prowadzi do znacznego zwiększenia wytwarzania, spalania lub unieszkodliwiania odpadów, z wyjątkiem spalania odpadów niebezpiecznych nienadających się do recyklingu lub (ii) doprowadzi do znaczącej nieefektywności w zakresie bezpośredniego lub pośredniego korzystania z jakiegokolwiek zasobu naturalnego na dowolnym etapie jego cyklu życia, która nie zostanie ograniczona do minimum za pomocą odpowiednich środków lub (iii) spowoduje znaczące i długoterminowe szkody dla środowiska w kontekście gospodarki o obiegu zamkniętym?	X	nie dotyczy
Zapobieganie zanieczyszczeniom powietrza, wody lub gleby i jego kontrola: Czy oczekuje się, że środek doprowadzi do istotnego zwiększenia poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wody lub gleby?	X	Elementy budynków i materiały budowlane wykorzystywane w projekcie są zgodne z kryteriami określonymi w ROZPORZĄDZENIE DELEGOWANE KOMISJI (UE) 2021/2139 z dnia 4 czerwca 2021 r. W przypadku zastosowania dodatkowej izolacji termicznej w istniejących przegrodach zewnętrznych wykwalifikowany specjalista posiadający przeszkolenie z zakresu kontroli zawartości azbestu przeprowadza badanie stanu budynku zgodnie z prawem krajowym.

Fot. 3
Raport
z programu
AthDNSH
– przy-
kładowa
ocena me-
rytoryczna;
opracowa-
nie własne
autorki

sku o dofinansowanie projektu, ale wymaga ciągłego monitorowania w trakcie realizacji i sprawdzania, czy deklarowane parametry i działania zostaną wykonane, a przypadku zmian w projekcie dokonania ponownej analizy. Kluczowym etapem będzie rozliczenie projektu i dostarczenie dokumentacji, która potwierdzi zrealizowanie inwestycji w zgodzie z zasadą DNSH.

Bibliografia:

- [1] Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2021/2139 z dnia 4 czerwca 2021 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 poprzez ustanowienie technicznych kryteriów kwalifikacji służących określeniu warunków, na jakich dana działalność gospodarcza kwalifikuje się jako wnosząca istotny wkład w łagodzenie zmian klimatu lub w adaptację
- [2] Zawiadomienie Komisji w sprawie wytycznych technicznych dotyczących stosowania zasady „nie czyni poważnych szkód” na podstawie rozporządzenia ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, 11.10.2023
- [3] Poradnik dla inwestorów realizujących inwestycje mieszkaniowe finansowane z udziałem środków KPO. Potwierdzanie zgodności z regułą DNSH. Ministerstwo Rozwoju i Technologii, Warszawa, styczeń 2023
- [4] Informacja dotycząca dokumentów poświadczających, że przedsięwzięcie nie wyrządza poważnych szkód dla celów środowiskowych, BGK, marzec 2023